

HØJESTERETS DOM

afsagt mandag den 17. januar 2022

Sag 92/2020

(1. afdeling)

IMSPL Pte. Ltd.

(advokat Harald Søndergaard)

mod

MAN Energy Solutions SE

(advokat Jes Anker Mikkelsen)

I tidligere instans er afsagt dom af Østre Landsrets 4. afdeling den 28. august 2020 (B-710-18).

I pådømmelsen har deltaget ni dommere: Thomas Rørdam, Jens Peter Christensen, Michael Rekling, Hanne Schmidt, Oliver Talevski, Lars Apostoli, Anne Louise Bormann, Kristian Korfits Nielsen og Rikke Foersom.

Påstande

Appellanten, IMSPL Pte. Ltd., har gentaget sin påstand for landsretten og har subsidiært nedlagt påstand om, at indstævnte, MAN Energy Solutions SE, skal anerkende, at voldgiftskendelsen af 4. april 2017 er ugyldig og uden retsvirkning mellem parterne.

MAN Energy Solutions SE har påstået stadfæstelse.

Anbringender

IMSPL Pte. Ltd. (Skaugen) har anført navnlig, at voldgiftskendelsen skal tilsidesættes helt eller delvist, da Skaugen var ude af stand til at fremføre sin sag, og da voldgiftssagens behandling ikke var i overensstemmelse med parternes aftale eller voldgiftsloven, jf. lovens § 37, stk. 2, nr. 1, litra b og d.

Procedural Order No. 1 var en processuel forordning udstedt af voldgiftsretten, og dens indhold var ikke aftalt mellem parterne. Efter voldgiftslovens § 19, stk. 2, kan voldgiftsretten i mangel af anden aftale behandle voldgiftssagen på den måde, som voldgiftsretten finder hensigtsmæssig. Tilsvarende kan voldgiftsretten efter § 18, stk. 2, i Voldgiftsinstituttets regler bestemme, hvordan behandlingen af voldgiftssagen skal foregå, i det omfang dette ikke allerede er reguleret af parternes aftale. Parterne havde ikke accepteret indholdet af Procedural Order No. 1, der stred mod Voldgiftsinstituttets regler, og voldgiftsretten kan ikke uden hjemmel binde parterne til en procesaftale, som begrænser deres rettigheder.

Voldgiftsretten skal sikre, at voldgiftssagen behandles i overensstemmelse med parternes aftale og voldgiftsloven. Voldgiftsretten traf imidlertid omstridte processuelle afgørelser med henvisning til Procedural Order No. 1 uden at tage behørigt hensyn til parternes aftale om, at Voldgiftsinstituttets regler skulle finde anvendelse ved sagens behandling.

Voldgiftsretten afskar ved sine processuelle afgørelser med henvisning til Procedural Order No. 1 Skaugen fra at kunne fremføre sin sag. Voldgiftsretten nægtede bl.a. Skaugen at fremlægge afgørende dokumenter, herunder en ekspertrapport af 6. maj 2016 om omfanget af MANs bedrageri (bilag R-88) og en mail af 15. maj 2007 fra MANs norske direktør vedrørende kontraktens forbundethed (bilag R-95). Voldgiftsrettens afgørelser om at nægte fremlæggelsen af bilag var i strid med § 22, stk. 3, i Voldgiftsinstituttets dagældende regler og dermed i strid med parternes aftale. Bestemmelsen må fortolkes som en ret for parterne til at indgive nye dokumenter indtil otte dage før den mundtlige forhandling.

Voldgiftsretten begrænsede endvidere Skaugens adgang til vidneafhøring og edition. Voldgiftsretten pålagde Skaugen bevisbyrden for omfanget af MANs bedrageri, men afskar samtidig Skaugen muligheden for at udspørge MANs vidner om disse forhold. Skaugen forsøgte gennem edition at få belyst bl.a., om MANs daværende danske datterselskab (MAN Diesel A/S) var bekendt med bedrageriet, men voldgiftsretten afslog Skaugens anmodninger om edition med den begrundelse, at de omhandlede dokumenter var uden relevans for sagen.

Efter voldgiftslovens § 18 skal hver part have fuld lejlighed til at fremføre sin sag. Bestemmelsen indebærer, at parterne som udgangspunkt har ret til at fremsætte de påstande og anbringender og at fremlægge de beviser, de ønsker. Voldgiftsretten bør udvise betydelig tilbageholdenhed med at afskære nyt processtof, da voldgiftssager ikke kan appelleres, og da der

er tale om en konfliktløsningsform, som parterne har tilvalgt. Nyt processtof bør kun afskæres i situationer, hvor modparten ikke har lejlighed til at forholde sig til det fremlagte, eller hvor den afledte forsinkelse fremstår som et utilbørligt forsøg på at trænere sagen.

Voldgiftsretten lagde i sine præmisser vedrørende spørgsmålet om svig efter aftalelovens § 30 vægt på et anbringende, der ikke var gjort gældende af parterne, og som parterne ikke havde forholdt sig til. MAN gjorde ikke gældende, at det ved vurderingen af den subjektive betingelse i aftalelovens § 30 havde betydning, at Skaugens oprindelige kontraktpart var MANs danske datterselskab og ikke det tyske selskab, der ifølge MAN var ansvarlig for bedrageriet. Det danske datterselskab blev fusioneret med det tyske selskab i 2008, men ifølge voldgiftsrettens flertal medførte MANs tidligere opdeling i separate juridiske enheder, at den subjektive betingelse i aftalelovens § 30 ikke var opfyldt. Voldgiftsrettens mindretal fremhævede i sin begrundelse, at ingen af parterne havde udtalt sig om det pågældende spørgsmål.

MAN Energy Solutions SE (MAN) har anført navnlig, at Skaugen ikke har godtgjort, at der er grundlag for at tilsidesætte voldgiftskendelsen som helt eller delvist ugyldig. Voldgiftslovens § 37 er udtømmende, og det er ubestridt, at domstolene ikke kan foretage en materiel revision af voldgiftskendelsen.

Begge parter havde under voldgiftssagens behandling fuld lejlighed til at fremføre deres sag, og voldgiftsretten har ikke kompromitteret parternes retssikkerhedsgarantier. Voldgiftsrettens processuelle afgørelser var i overensstemmelse med de aftalte rammer for sagens behandling. Rammerne for sagen blev drøftet på et indledende møde og aftalt mellem parterne og voldgiftsretten. Parterne fik herefter lejlighed til at komme med bemærkninger til et udkast til Procedural Order No. 1. Skaugens anbringende om, at Procedural Order No. 1 ikke var aftalt eller gældende mellem parterne, må afvises. Skaugen gjorde ikke indsigelse i medfør af pkt. 135 og accepterede således den fastsatte proces i Procedural Order No. 1. Skaugen henviste til Procedural Order No. 1 i sine indlæg til voldgiftsretten, og både parterne og voldgiftsretten disponerede ud fra den forudsætning, at indholdet af Procedural Order No. 1 var bindende.

Voldgiftsrettens processuelle afgørelser var i overensstemmelse med rammerne i Procedural Order No. 1, og afgørelserne afskar ikke Skaugen fra at fremføre sin sag. Hvis voldgiftsretten havde tilladt Skaugen at introducere omfattende ny bevisførelse og en helt ny påstand i det

tredje processkrift, ville det kompromittere de almindelige processuelle principper. Voldgiftsretten satte sig indgående ind i Skaugens tredje processkrift og traf afgørelse om at afskære dele af Skaugens nye processtof, der lå uden for de aftalte rammer for voldgiftssagen. Skaugen kunne være fremkommet med både den nye påstand og det nye bevismateriale på et tidligere tidspunkt.

Procedural Order No. 1 indebar en fravigelse af bestemmelsen i § 22, stk. 3, i Voldgiftsinstituttets dagældende regler, og voldgiftsrettens afgørelser i overensstemmelse med de fastlagte rammer er ikke i strid med denne bestemmelse.

Voldgiftsretten er tillagt en bred kompetence til at afgøre, hvordan voldgiftssagen skal behandles, og Skaugens anmodninger om yderligere spørgsmål til vidner og edition blev med rette afskåret.

Voldgiftsrettens præmisser vedrørende spørgsmålet om aftalelovens § 30 kan ikke begrunde hel eller delvis tilsidesættelse af voldgiftskendelsen. Skaugen gjorde under voldgiftssagen gældende, at der var udvist svig ved kontraktindgåelsen, hvilket MAN bestred. Både voldgiftsrettens flertal og mindretal konkluderede, at Skaugens kontraktpart var MANs daværende danske datterselskab (MAN Diesel A/S), og at Skaugen ikke havde løftet sin bevisbyrde for, at det danske datterselskab havde været involveret i den påståede svig. Der er ikke tale om, at voldgiftsretten afgjorde sagen på grundlag af et anbringende, som parterne ikke havde gjort gældende.

Højesterets begrundelse og resultat

Sagens problemstilling

Sagen angår, om voldgiftsrettens kendelse af 4. april 2017 skal tilsidesættes som helt eller delvist ugyldig efter voldgiftslovens § 37, stk. 2, nr. 1, litra b og d.

Voldgiftslovens § 37 indeholder en udtømmende angivelse af de forhold, som kan begrunde, at en voldgiftskendelse tilsidesættes som ugyldig. Det fremgår af bestemmelsens ordlyd og forarbejder, at domstolene ikke kan foretage en materiel revision af en voldgiftskendelse, jf. Folketingstidende 2004-05, 2. samling, tillæg A, lovforslag nr. L 127, s. 5324.

Efter voldgiftslovens § 37, stk. 2, nr. 1, litra b og d, kan en voldgiftskendelse tilsidesættes bl.a., hvis den part, der anmoder om tilsidesættelse, godtgør, at parten var ude af stand til at fremføre sin sag, eller at voldgiftsrettens behandling ikke var i overensstemmelse med parternes aftale eller med voldgiftsloven.

Voldgiftsrettens processuelle afgørelser

Voldgiftsretten fastsatte under inddragelse af parterne de processuelle rammer for sagen ved Procedural Order No. 1 af 28. september 2015. Procedural Order No. 1 indeholdt bl.a. frister for parternes skriftveksling og regler om adgang til vidneafhøring, edition og fremlæggelse af bevismateriale, herunder om præklusionsvirkning ved overskridelse af frister. Reglerne gav mulighed for, at voldgiftsretten kunne ændre frister og gøre undtagelser.

Højesteret finder, at reglerne om frister og bevisførelse mv. fastsat i Procedural Order No. 1 lå inden for rammerne af voldgiftslovens § 19, stk. 2, og § 23, stk. 3, og at reglerne ikke var i strid med voldgiftslovens § 18, hvorefter parterne altid skal behandles lige og have fuld lejlighed til at fremføre deres sag. Reglerne var heller ikke i strid med § 22, stk. 3, i Voldgiftsinstituttets dagældende regler, der må fortolkes sådan, at bestemmelsen ikke er til hinder for, at voldgiftsretten fastsætter frister for sagens forberedelse, herunder med præklusiv virkning.

Voldgiftsretten traf under sagens behandling en række processuelle afgørelser inden for rammerne af Procedural Order No. 1. Voldgiftsretten nægtede bl.a. IMSPL Pte. Ltd. (Skaugen) at fremlægge dokumenter, herunder bilag R-88 og R-95, og begrænsede Skaugens adgang til edition og til at stille yderligere spørgsmål til vidner.

Højesteret finder, at det ikke er godtgjort, at de nævnte processuelle afgørelser indebar, at Skaugen var ude af stand til at fremføre sin sag, eller at voldgiftssagens behandling ikke var i overensstemmelse med parternes aftale eller med voldgiftsloven.

Parternes anbringender og voldgiftsrettens afgørelse

Skaugen har anført, at voldgiftsretten i sin afgørelse af spørgsmålet om ugyldighed efter aftalelovens § 30 om svig lagde vægt på et anbringende, som ikke var gjort gældende af parterne.

Ved vurderingen heraf er det afgørende, om voldgiftsrettens afgørelse lå uden for rammerne af de påstande og anbringender, som parterne havde fremført, jf. Højesterets dom af 28. januar 2016 (UfR 2016.1558/2).

Voldgiftssagen angik en tvist mellem parterne om to kontrakter indgået i 2007, og Skaugen fremførte under voldgiftssagen et anbringende om ugyldighed efter aftalelovens § 30. Dette blev bestridt af MAN Energy Solutions SE (MAN), der anførte bl.a., at uregelmæssighederne med kvalitetstest alene omhandlede firetaksmotorer produceret af MANs selskab i Augsburg, og at voldgiftssagens genstand var totaksmotorer, som MANs daværende danske datterselskab i København var ansvarlig for, og som blev produceret hos en sydkoreansk producent, der selv var ansvarlig for kvalitetstest.

Højesteret finder herefter, at det ikke er godtgjort, at voldgiftsrettens afgørelse af spørgsmålet om svig ligger uden for rammerne af anbringenderne om ugyldighed efter aftalelovens § 30.

Konklusion

Voldgiftsrettens kendelse er ikke helt eller delvist ugyldig efter voldgiftslovens § 37, stk. 2, nr. 1, litra b eller d.

Højesteret stadfæster herefter landsrettens dom.

Thi kendes for ret:

Landsrettens dom stadfæstes.

I sagsomkostninger for Højesteret skal IMSPL Pte. Ltd. betale 500.000 kr. til MAN Energy Solutions SE.

De idømte sagsomkostningsbeløb skal betales inden 14 dage efter denne højesteretsdoms afsigelse og forrentes efter rentelovens § 8 a.